

Štátny pedagogický ústav

Štátny vzdelávací program

HUDOBNÁ VÝCHOVA

Príloha ISCED 1

Máj 2010

Schválila ÚPK pre hudobnú výchovu pri ŠPÚ

Charakteristika predmetu

Hudobná výchova v základnej škole je predmetom činnostným a zážitkovým, kde na báze hudobných hrových činností sa žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúda sa v nich záujem o elementárne muzicírovanie a postupne aj záujem o hlbšie vzdelanie z oblasti hudby a umenia (napr. ZUŠ).

Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na posilňovanie vrodenných a prirodzených predpokladov detí a ich sklonov k hravosti, spontánnosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta.

Spoločná úloha vzdelávacieho okruhu Umenie a kultúra je sprostredkovať národné a svetové kultúrne dedičstvo a prispieť k položeniu základov všeobecnej vzdelanosti národa. Východiskom tohto poznávania má byť vždy samotná hudba a hudobné aktivity žiakov. Hudba má byť pre žiakov *súčasne hrou a predmetom detského experimentovania, zdrojom objaviteľských prístupov* k hudobnému poznávaniu, a to s realizovaním komplexne chápaných hudobných činností, so zámerom všestranne zapojiť žiakov do hudobno-výchovného procesu.

Dobre známa *sústava hudobných činností* je rozšírená o hudobno-dramatické činnosti, ktoré majú integrujúci charakter, spájajú v sebe hudobné činnosti, ako aj skúsenosti, zručnosti a vedomosti z literárnej, dramatickej, etickej, výtvarnej a telesnej výchovy na báze zážitkového učenia. Hudobné činnosti predstavujú najrozmanitejšie formy styku žiaka s hudbou, dávajú možnosť spájať hudbu so slovom, pohybom, hrou na detských hudobných nástrojoch. Tvorí základný prostriedok na rozvíjanie všeobecných a hudobných schopností žiakov. Hudobné činnosti nemôžu byť izolované, ale sa majú vzájomne dopĺňať a podporovať.

V prvých ročníkoch primárneho vzdelávania majú prevahu hudobné prejavy: vokálno-intonačné, hudobno-pohybové, inštrumentálne (interpretačné a tvorivé), podporené percepčnými a hudobno-dramatickými činnosťami. Hudobné činnosti učiteľ usmerňuje tak, aby prinášali radosť, aby sa každý žiak prejavil v jemu blízky hudobných prejavoch tak, aby sa zvyšovalo jeho sebavedomie a sebaúcta. Prostredníctvom individuálneho prístupu pri vedení hudobno-výchovného procesu by sa mali zapájať do jednotlivých hudobných činností všetky skupiny žiakov bez strachu z osobného zlyhania. Každá hudobná činnosť musí byť zmysluplná, zameraná na splniteľnosť, stimuláciu najschopnejších žiakov, povzbudzovanie menej nadaných a podporovanie najslabších žiakov.

V primárnom vzdelávaní je potrebné dodržiavať postup: od hudobných zážitkov k vedomostiam a cez ne k transferu pri aktívnom vnímaní a obsahovom sprístupňovaní umeleckých diel.

Hudobná výchova pomáha rozvíjať citový svet žiakov v otvorenej atmosfére radosti a lásky, formou partnerského dialógu učiteľa so žiakmi – bez mentorovania, autoritárstva a tlaku na hromadené vedomosti.

Výsledok hudobno-výchovnej práce významne ovplyvňuje erudovaný a zaniatený učiteľ, ktorý je schopný naplniť požiadavky školského vzdelávacieho programu flexibilne a optimálne tak, aby aj prostredníctvom hudby formoval celistvú osobnosť žiakov. Odporúčame, aby tento učebný predmet vyučoval učiteľ so špecializáciou hudobná výchova pre primárne alebo sekundárne vzdelávanie.

Ciele predmetu

Cieľom je prostredníctvom:

- poznania a precítenej interpretácie slovenských ľudových piesní, pochopením úlohy ľudovej piesne v živote človeka a spoločnosti *si osvojiť hudobný materinský jazyk* a takto prispieť rozvíjaniu kultúrnych kompetencií žiakov,
- poznania slovenského zvykoslovía, vlasteneckých piesní, umeleckého spracovania ľudových piesní hudobnými skladateľmi, minulej a súčasnej podoby ľudových piesní získať základy národnej identity a vlastenectva,
- postupného poznávania umeleckých artefaktov ich chápať ako prirodzenú súčasť svojho života.

Kognitívne ciele

- poznávať svet zvukov a hudby na báze a princípoch detskej hry a jej rôznych foriem (senzomotorická, napodobňujúca, námetová, funkčná, fantastická a pod.),
- prostredníctvom hudobných aktivít postupne získať elementárne základy hudobných vedomostí, hudobného jazyka, výrazových prostriedkov, učiť sa s nimi tvorivo pracovať a využívať ich ako prostriedok komunikačný a sebvýjadrovací bez nároku na definíciu pojmov,
- prispievať k rozvoju osobnosti žiaka, k rozvíjaniu hudobnosti (hudobných schopností) prostredníctvom komplexných, navzájom prepojených a nadväzujúcich hudobných činností,
- zvládnuť postupný prechod od spontánnych a napodobňujúcich hudobných hier k hrám s pravidlami, k zámernej práci s hudobným materiálom,
- poznávať zákonitosti tvorby hudobných diel, vybrané umelecké diela tak, aby vzhľadom na mieru svojich skúseností žiaci chápali, rozpoznávali a interpretovali výpovede predložených, veku primeraných umeleckých diel,
- získať základy hudobného myslenia, elementárne základy hudobno-estetického vedomia v sústave hudobných vedomostí a vkusových postojoch.

Socioafektívne ciele

- uvedomovanie si a rozlišovanie mravných a estetických hodnôt, otvorenosť a tvorivosť,
- empaticky pristupovať k precítaniu a pochopeniu umeleckých diel a asertívne vyjadrovať vlastné názory a postoje,
- bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr,
- získať schopnosti spolupracovať v tíme, vedieť plánovať, propagovať, realizovať i prezentovať vlastnú prácu i skupinové projekty,
- chápať umenie v jeho mnohorakých podobách a súvislostiach nielen ako ušľachtilý spôsob vyplňania voľného času, ale aj ako prostriedok skvalitnenia a skultúrenia svojho života.

Psychomotorické ciele

- na základe získaných zručností žiaci dokážu na primeranej úrovni realizovať svoje hudobné predstavy v súčinnosti s výtvarnými, pohybovými a literárnymi a integrovať ich v individuálnych alebo skupinových projektoch,
- dokázať zostavovať auditívne, vizuálne i dramatické prvky.

Základným zámerom hudobnej výchovy je rozvíjať **klúčové kompetencie** tak, aby sa:

- rozvíjal citový svet žiakov,
- formovali mravné vzťahy žiakov k prostrediu v škole a v rodine, pozitívne vzťahy k prírode, ku všetkým prejavom života,
- vychovali žiaci hrdí na vlastné slovenské kultúrne bohatstvo a históriu, s kladným vzťahom ku kultúrnemu životu spoločnosti a podieľaním sa na ňom,
- vhodne a nenásilne spájala hudba s prejavmi iných umení – s poéziou, výtvarnými dielami, tancom,

- vychovávali vnímaví, aktívni poslucháči, tolerantní k iným kultúram a názorom, bez nekritického podliehania módnym vlnám, reklame a subkultúre.

Obsah predmetu

- hudobný materiál (detské, umelé a ľudové piesne z folklórnych oblastí Slovenska,
- inonárodné piesne s rozmanitou deťom primeranou tematikou, hudobné rozprávky,
- príbehy, ľudové a umelé detské hudobno-pohybové (tanečné) hry, hudobný materiál zameraný na jednotlivé ročné obdobia, zvykoslovie a rôzne sviatky, na ilustráciu didaktických problémov),
- sústava hudobných činností vokálnych, inštrumentálnych, percepčných, hudobno-pohybových, hudobno-dramatických.

Rozdelenie do ročníkov

V 1. – 3. ročníku primárneho stupňa vzdelávania učivo nie je rozdelené do tematických celkov.

V 4. ročníku sú odporúčané dva tematické okruhy:

Ľudová pieseň v živote človeka a spoločnosti

Poslanie hudby v našom živote

Odporúčané organizačné formy a metódy hudobno-výchovnej práce

Učiteľ sa usiluje o to, aby poskytoval podnety pre hudobnú aktivitu žiakov, preto odporúčame:

- skupinové, projektové, diferencované vyučovanie; návštevu hudobných podujatí, besedy,
- zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, dialóg a diskusiu, metódy hrania rol; špecifické metódy: intonačná metóda s použitím relatívnej solmizácie, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívna metóda, improvizácia.

Vokálne činnosti

Obsah

- základy speváckeho dýchania, držanie tela, nasadenie tónu, tvorba tónu, artikulácia, dynamické odlíšenie, hlasová hygiena, rozširovanie hlasového rozsahu, jednohlas,
- práca s hlasom, kultivácia speváckeho a hovoreného prejavu prostredníctvom uplatňovania a upevňovania správnych speváckych návykov,
- jednohlas, kánon, jednoduchý dvojhlas,
- intonácia diatonických postupov v durových a molových tóninách, melodická ozvena, melodická otázka, melodizácia textu, mien, riekaniak, tvorivé hudobné hry,
- hudobný rytmus a metrum – spev v 2/4, 3/4, 4/4 takte,
- používanie taktovacích gest,
- orientácia v grafickom zázname jednoduchej melódie – čítanie nôt, určovanie rytmu, tempa, dynamiky,

Inštrumentálne činnosti

Obsah

- hra na detských hudobných nástrojoch a ich využívanie počas hudobnej reprodukcie i produkcie,
- hra na detských hudobných nástrojoch, štylizácia charakteristických zvukov a javov z prírody a okolitého prostredia, sveta rozprávok,

- hra jednoduchých ostinátnych sprievodov k piesňam, tvorba jednoduchých sprievodov v 2/4, 3/4, 4/4 takte k piesňam a hudobným hrám,
- tvorivá rytmizácia k jednoduchým piesňam, improvizácia predvetia, závetia, *tvorba malých celkov a jednoduchej formy.*

Hudobno-pohybové činnosti

Obsah

- reagovanie na hudbu a stvárňovanie hudby pomocou pohybu, tanca, gesta,
- pohybové vyjadrenie rytmu a charakteru piesne, hudobnej skladby (krok, chôdza, dopredu, dozadu, na mieste, poklus, beh),
- vytváranie jednoduchých ostinátnych sprievodov hrou na tele (tlieskanie, plieskanie, podupy podľa hudby),
- pohybové vyjadrenie vzťahov vysoko, nízko, stúpanie, klesanie melódie, silno, slabo, pomaly, rýchlo,
- používanie taktovacích gest v 2/4, 3/4, 4/4 takte,
- pohybové stvárnenie a vyjadrenie hudobného výrazu a nálady.

Percepčné činnosti

Obsah

- aktívne vnímanie a prežívanie hudby, počas ktorej žiak poznáva hudbu vo všetkých jej žánrových, štýlových a funkčných podobách, učí sa hudbu analyzovať a interpretovať,
- rozlíšenie zvukov okolitého sveta (zvuk, tón, reč, spev),
- rozlíšenie tónov podľa výšky, sily, druhy tempa,
- pozorné počúvanie piesní a hudobných skladieb, rozlišovanie známych piesní ľudových, umelých, jednohlasných, dvojhlasných (kánon), melódie, sprievodu,
- sluchové rozoznávanie predohry, medzihry, dohry, tém, motívov, hudobných fráz,
- sluchové rozlíšenie kontrastu, návratu, opakovania, variačnej zmeny,
- využitie vhodných miest v skladbách na spoluúčasť so spevom, inštrumentálnou hrou, pohybom; vizualizácia, verbalizácia zážitku, sformulovanie názoru o hudobnej ukážke.

Hudobno-dramatické činnosti

Obsah

- využitie všetkých činností pri predvedení dramatického príbehu.

Kompetencie vedomosti, zručnosti	Výkon
<p><i>Vokálno-intonačné činnosti</i> Získať základné spevácke zručnosti a návyky. Detské a ľudové piesne spievať čisto a rytmicky presne, adekvátne nálade. Vedieť zaspievať dvojhlasný kánon a jednoduchý dvojhlas. Poznať delenie slovenských ľudových piesní podľa tematiky a folklórnych oblastí, slovenské zvykoslovie. Chápať poslanie ľudovej hudobnej kultúry v živote človeka. Poznať a správne realizovať hodnoty nôt (štvrtová, osminová, štvrtová s bodkou, polová +</p>	<p>Vedieť správne zaspievať 20 detských a ľudových piesní, hier so spevom. Hymna SR. Chápať poslanie ľudovej hudobnej kultúry v živote človeka.</p>

<p>pomlčky), mená nôt h-d2, husľový kľúč, 2/4, 4/4, 3/4 takt. Podľa fonogestiky vedieť zaspievať jednoduché durové melódie. Vedieť vytvoriť melodické otázky odpoved', k predvetiu závetie. Sluchom rozoznať durové a molové melódie a súzvky.</p>	
<p><i>Inštrumentálne činnosti</i> Poznať jednoduché rytmické nástroje a ovládať techniku hrania na ne, sluchom ich rozoznať. Vedieť tvoriť a realizovať jednoduché sprievody k piesňam, rytmické motívy. Pomocou detských hudobných nástrojov (DHN) realizovať zvukovú podobu javov, nálad, podporiť náladu piesne a skladby.</p>	<p>Vedieť hrať rytmické motívy pozostávajúce z hodnôt štvrtových, osminových, polových nôt a pomlčiek, použiť ich pri tvorbe sprievodu k piesňam.</p>
<p><i>Hudobno-pohybové činnosti</i> Vedieť správne chodiť a pochodovať podľa hudby, reagovať na zmeny tempa a dynamiky. Taktovať v 2/4 a 3/4 takte. Ovládať kroky čardáša, valčička, mazúrky. Pohybom vyjadriť náladu hudby.</p>	<p>Pohybom správne reagovať na hudbu. Ovládať základné kroky čardáša, valčička, mazúrky.</p>
<p><i>Percepčné činnosti</i> Poznať krátke vekuprimerané hudobné skladby a vedieť verbalizovať hudobný zážitok, vedieť ho vizualizovať a vyjadriť pohybom. Sluchom rozoznať kontrast v hudbe, totožné, podobné a odlišné motívy a hudobné myšlienky a časti skladby, druhy ľudského hlasu, základné sláčikové, dychové, bicie hudobné nástroje, klavír, druhy speváckych zborov, melódiu a sprievod. Poznať najkrajšie klenoty ľudovej hudby. Spoznať hudbu rôzneho typu, domácu, regionálnu, iných národov, vo všetkých žánrových, štýlových a funkčných podobách, z hľadiska spoločenského, historického, poznávať a vážiť si hudobnú kultúru svojho národa a iných národov. Verbalizovať svoj názor aj na iné formy tvorivých prejavov, napr. na literatúru, výtvarné umenie.</p>	<p>Po viacnásobnom vypočutí poznať min. 4 hudobné skladby a ich autorov. Dokázať vystihnúť náladu piesní a počúvanej hudby.</p>
<p><i>Hudobno-dramatické činnosti</i> Vytvárať vlastnú hudobnú krajinu v danom tónovom priestore. Hudobné nástroje ako prostriedok na vykreslenie prostredia, postáv a nálad. Hudobné vyjadrenie kontrastu v príbehu. Vytvorenie jednoduchého príbehu s integráciou vokálnej a nástrojovej improvizácie. Integrácia dramatického textu, piesne a pohybu. Hudobná dramatizácia jednoduchej ľudovej rozprávky. Využitie slovenských ľudových tonálnych a modálnych piesní v dramatickom význame.</p>	<p>Pripraviť si jednoduché hudobno-dramatické vystúpenie.</p>

Postoje**Žiak**

- si vytvára vzťah k speváckemu prejavu, k slovenskej ľudovej hudbe, vie hodnotiť svoj hudobný prejav a výkon spolužiakov,
- postupne si vytvára kladný vzťah k hudbe: radosť z elementárneho kolektívneho muzicírovania a spontánneho tvorenia, vnútornú potrebu počúvať hudbu a vedieť ju charakterizovať.

Žiak

- spoznáva hudbu rôzneho typu, domácu, regionálnu, iných národov, vo všetkých žánrových, štýlových a funkčných podobách, z hľadiska spoločenského, historického, rešpektuje špecifiká, pozná a váži si kultúru svojho národa a iných národov,
- pochopí morálne posolstvo hudobných rozprávok a príbehov- sociologická funkcia,
- získané vedomosti prepája s vlastnou skúsenosťou, analógiou zo života (metafora), využitím (kognitívnych) vedomostí z iných predmetov.

Predmet HV odporúčame klasifikovať na vysvedčení známkami, ak sú takto klasifikované aj iné predmety. Metodika hodnotenia je rozpracovaná v metodickej prílohe. Pri používaní IKT odporúčame triedu deliť na 2 skupiny.

Hudobná výchova pre 1. ročník ZŠ

Ciele predmetu

Cieľom hudobnej výchovy v 1. ročníku ZŠ je nadviazať na hrové činnosti predprimárneho vzdelávania, pokračovať v nich a postupne využívať hudobné experimentovanie ako príležitosť na uplatňovanie poznávania zákonitostí hudby.

Prostredníctvom

- poznania a precítenej interpretácie slovenských ľudových piesní, pochopením úlohy ľudovej piesne v živote človeka, poznania a interpretácie detských riekaniek, ľudových piesní a počúvaním ich úprav pre detský zbor a klavír postupne *si osvojiť hudobný materinský jazyk* a takto prispieť k formovaniu kultúrnych kompetencií žiakov,
- poznania slovenského zvykoslovia, vlasteneckých piesní, umeleckého spracovania ľudových piesní hudobnými skladateľmi, minulej a súčasnej podoby ľudových piesní získať základy národnej identity a vlastenectva,
- postupného poznávania umeleckých artefaktov ich chápať ako prirodzenú súčasť svojho života.

Obsah	Kompetencie	Výstup
Hry so spevom, jednoduché slovenské ľudové piesne, detské piesne v rozsahu c ¹ – a ¹ , umelecké úpravy ľudových piesní, krátke skladbičky pre deti. Sluchová príprava intonácie 5., 6., 3 stupňa v durovej tónine, rytmizácia slov a riekaniek, rytmické a melodické hry, realizácia rytmu pozostávajúceho	<p>Vokálno-intonačné činnosti Získať základné spevácke zručnosti a návyky. Detské a ľudové piesne spievať čisto a rytmicky presne, adekvátne nálade. Poznať a správne realizovať hodnoty nôt , (štvrtťová, osminová + pomlčky).</p> <p>Inštrumentálne činnosti Poznať jednoduché rytmické</p>	<p>Vedieť čisto a so správnym výrazom primeraným piesni zaspievať minimálne 12 detských a ľudových piesní, hier so spevom.</p> <p>Vedieť hrať jednoduché rytmické motívy</p>

<p>z štvrtových a osminových hodnôt, vyjadrenie obsahu piesní a skladbičiek pohybom. Zvuk, tón, reč, spev.</p>	<p>nástroje a ovládať techniku hrania na nich. Pomocou detských hudobných nástrojov podporiť náladu piesne. Hudobno-pohybové činnosti Vedieť správne chodiť a pochodovať podľa hudby, reagovať na zmeny tempa a dynamiky. Percepčné činnosti Poznať krátke veku primerané hudobné skladby a pohybom reagovať naň. Hudobno-dramatické činnosti Vytvárať vlastnú hudobnú krajinu v danom tónovom priestore. Hudobné nástroje chápať ako prostriedok na vykreslenie prostredia, postáv a nálad.</p>	<p>pozostávajúce z hodnôt štvrtových, osminových nôt a pomlčiek.</p> <p>Pohybom správne reagovať na hudbu.</p> <p>Poznať minimálne 4 hudobné skladby a ich autorov, dokázať vystihnúť náladu hudby.</p> <p>Uskutočniť minimálne 1 hudobno-dramatické vystúpenie</p>
--	---	---

Poznámka.: Hudobný materiál odporúčame čerpať z učebnice Hv pre 1. ročník. ZŠ.

Hudobno-výchovný proces:

V 1. ročníku ZŠ hudobná výchova nadväzuje na predprimárne vzdelávanie, preto osvedčeným médiom pedagogického procesu je **hra** na primeranej mentálnej úrovni žiaka. Zámerom hudobno-výchovnej práce je zapojiť každého žiaka do hudobných aktivít. Uplatňujú sa všetky druhy hudobných činností, z ktorých dominujú spevácke a hudobno-pohybové. Kladieme dôraz na hudobné zážitky, ktorých prameňom je v prvom rade hudba a proces sebarealizácie, pocit úspešnosti. Prostredníctvom hry s hudbou a jej prvkami prehlbujeme počiatkový spontánny záujem o hudbu a hudobné prejavy tak, aby vnímanie hudby a hudobné aktivity prinášali radosť a aj určitý relax, uvoľnenie. Usilujeme sa o to, aby sme žiakom poskytovali optimálne podnety pre ich hudobnú aktivitu, preto sriedame rôzne hudobné činnosti, uprednostňujeme zážitkové a skúsenostné metódy, metódu hrania rol, hrové formy pri získavaní hudobných skúseností, riadené objavovanie hudby. Je žiaduce, aby každá vyučovacia hodina mala svoj cieľ, k splneniu ktorého smeruje každá činnosť žiakov a usmerňujúca práca učiteľa. Takýto postup vylučuje izolovanosť hudobných činností a je predpokladom systematickej hudobno-výchovnej práce.

Hudobná výchova pre 2. ročník ZŠ

Charakteristika predmetu

Aj v druhom ročníku primárneho vzdelávania majú prevahu hudobné prejavy: vokálno-intonačné, hudobno-pohybové, inštrumentálne (interpretačné a tvorivé), podporené percepčnými a hudobno-dramatickými činnosťami. Hudobné činnosti učiteľ usmerňuje tak, aby prinášali radosť, aby sa každý žiak prejavil v jemu blízkych hudobných prejavoch tak, aby sa zvyšovalo jeho sebavedomie a sebaúcta. Prostredníctvom individuálneho prístupu pri

vedení hudobno-výchovného procesu by sa mali zapájať do jednotlivých hudobných činností všetky skupiny žiakov.

V primárnom vzdelávaní je potrebné dodržiavať postup: od hudobných zážitkov k vedomostiam a cez ne k transferu pri aktívnom vnímaní a obsahovom sprístupňovaní umeleckých diel.

Ciele

Cieľom hudobnej výchovy v 2. ročníku ZŠ je nadviazať na zručnosti, vedomosti získané v 1. ročníku, pokračovať v nich a naďalej využívať hudobné experimentovanie ako príležitosť na uplatňovanie poznávania zákonitostí hudby. Naďalej pokračovať v budovaní kompetencií.

Prostredníctvom:

- poznania a precítenej interpretácie slovenských ľudových piesní, pochopením úlohy ľudovej piesne v živote človeka, poznania a interpretácie detských riekaničiek, ľudových piesní a počúvaním ich úprav pre detský zbor a klavír postupne *si naďalej osvojovať hudobný materinský jazyk, vštepovať žiakom elementárne základy hudobných vedomostí.*
- poznania slovenského zvykoslovia, vlasteneckých piesní, umeleckého spracovania ľudových piesní hudobnými skladateľmi, minulej a súčasnej podoby ľudových piesní získať základy národnej identity a vlastenectva a takto prispieť k formovaniu kultúrnych kompetencií žiakov,
- hier s hudbou a jej prvkami, ktorá nadobúda črty tvorivej práce a vedomej zameranosti na jednotlivé hudobné javy, prehľbovať počiatočný spontánny záujem o hudbu,
- postupného poznávania umeleckých artefaktov ich chápať ako prirodzenú súčasť svojho života.

Obsah	Kompetencie	Výstup
<p>Jednoduché slovenské ľudové piesne, detské piesne v rozsahu c¹ – c², umelecké úpravy ľudových piesní, krátke skladbičky pre deti. Vyvodenie a intonácia v priestore 1. - 6. stupňa na solmizačné slabiky, tvorivá práca s nimi. Sluchová identifikácia rôznych tónin. Verbalizácia nálady piesní a skladbičiek. Rytmizácia slov a riekaničiek, rytmické a melodické hry, realizácia rytmu pozostávajúceho zo štvrtových, osminových a polových hodnôt v 2/4 a 3/4 takte. Vyjadrenie obsahu piesní a skladbičiek pohybom.</p>	<p>Vokálno-intonačné činnosti Rozvíjať základné spevácke zručnosti a návyky. Detské a ľudové piesne spievať čisto a rytmicky presne, adekvátne nálade. Poznať a správne realizovať hodnoty nôt, (štvrtová, osminová, polová + pomlčky). Vedieť zaspievať dvojhlasný kánon. Podľa fonogestiky vedieť zaspievať jednoduché durové melódie.</p> <p>Inštrumentálne činnosti Poznať jednoduché rytmické nástroje a ovládať techniku hrania na nich. Pomocou detských hudobných nástrojov podporiť náladu piesne.</p> <p>Hudobno-pohybové činnosti Vedieť správne chodiť a pochodovať podľa hudby, reagovať na zmeny tempa a dynamiky. Taktovať v 2/4 a 3/4 takte. Pohybom vyjadriť náladu hudby</p>	<p>Vedieť čisto a so správnym výrazom primeraným piesni zaspievať minimálne 15 detských a ľudových piesní, podľa taktovania učiteľa a hier so spevom.</p> <p>.</p> <p>Vedieť hrať jednoduché rytmické motívy pozostávajúce z hodnôt štvrtových, osminových, polových nôt a pomlčiek., použiť ich pri tvorbe sprievodu k piesňam.</p> <p>Pohybom správne reagovať na hudbu.</p>

	<p>Percepčné činnosti Poznať krátke veku primerané hudobné skladby a verbalizovať hudobný zážitok, vedieť ho vizualizovať a vyjadriť pohybom. Sluchom rozoznať kontrast v hudbe, predohru, medzihru, dohru, ukončenú a neukončenú melódiu, základné sláčikové a dychové nástroje, klavír. Verbalizovať svoj názor.</p> <p>Hudobno-dramatické činnosti Vytvárať vlastnú hudobnú krajinu v danom tónovom priestore. Hudobné nástroje chápať ako prostriedok na vykreslenie prostredia, postáv a nálad. Hudobné vyjadrenie kontrastu v príbehu. Vytvorenie jednoduchého príbehu s integráciou vokálnej a nástrojovej improvizácie. Pripraviť si jednoduché hudobno-dramatické vystúpenie.</p>	<p>Poznať minimálne 6 hudobných skladieb a ich autorov, dokázať vystihnúť náladu hudby.</p> <p>Uskutočniť minimálne 1 hudobno-dramatické vystúpenie</p>
--	--	---

Poznámka: Hudobný materiál odporúčame čerpať z učebnice HV pre 2. ročník ZŠ.

Hudobno-výchovný proces:

V 2. ročníku ZŠ hudobná výchova stavia na základoch utvorených v 1. ročníku. Zámerom hudobno-výchovnej práce zostáva zapojenie každého žiaka do hudobných aktivít. Uplatňujú sa všetky druhy hudobných činností. Kladieme dôraz na hudobné zážitky, ktorých prameňom je v prvom rade hudba a proces sebarealizácie, pocit úspešnosti. Prostredníctvom hry s hudbou a jej prvkami prehľbujeme počiatočný spontánny záujem o hudbu a hudobné prejavy tak, aby vnímanie hudby a hudobné aktivity prinášali radosť i uvoľnenie. Naďalej sa usilujeme o to, aby sme žiakom poskytovali optimálne podnety pre ich hudobnú aktivitu, preto striedame rôzne hudobné činnosti, uprednostňujeme zážitkové a skúsenostné metódy, metódu hrania rol, hrové formy pri získavaní hudobných skúseností, riadené objavovanie hudby. Je žiaduce, aby každá vyučovacia hodina mala svoj cieľ, k splneniu ktorého smeruje každá činnosť žiakov a usmerňujúca práca učiteľa. Takýto postup vylučuje izolovanosť hudobných činností a je predpokladom systematickej hudobno-výchovnej práce.

Hudobná výchova pre 3. ročník ZŠ

Charakteristika a obsah predmetu

Rozmanité aktivizujúce hudobné činnosti a v rámci nich spev ako najprirodzenejší hudobný prejav detí mladšieho školského veku sú relevantnými prostriedkami na rozvíjanie kľúčových spôsobilostí vymedzených v prvej časti učebných osnov HV na primárnom stupni vzdelávania. Centrálné postavenie v hudobných činnostiach majú vokálno-intonáčné a sluchové činnosti, ktoré sa realizujú

- v esteticko-výchovnej práci s piesňou. Metódy osvojovania piesní položia základy uvedomenia si vlastnej kultúrnej identity a kultúrno-historického povedomia. Výber piesní a zvolené metodické postupy majú viesť žiakov k tomu, aby svoje estetické zážitky z vnímania umeleckých diel (kam patria aj piesne) vedeli verbalizovať a pri elementárnom rozbere, osvojovaní a precítenej interpretácii piesní si veku primerane vytvárali vlastné názory a postoje v rámci systematicky premyslenej vokálno-intonačnej a sluchovej výchovy, ktorá uprednostňuje hravý spôsob získavania intonačných a sluchových zručností – čo predstavuje základ rozvíjania hudobných schopností – predpokladu úspešnej realizácie všetkých hudobných činností. *Nebojte sa intonovať!* Vzhľadom na znížený počet hodín HV v sekundárnom vzdelávaní je intonačná a sluchová výchova veľmi dôležitá, lebo na primárnom stupni vzdelávania získané hudobné schopnosti (najmä hudobná predstavivosť, hudobná pamäť, hudobné myslenie) predurčujú úspešnosť uvedomeného vnímania hudby vo vyšších ročníkoch. Treba však poznamenať, že zámerom vokálno-intonačných činností v 3. ročníku *nie je spev z nôt,* ale efektívne rozvíjanie hudobných schopností každého žiaka, čo zároveň zefektívni aj rozvoj ich všeobecných schopností a formuje celistvú osobnosť,
- v rámci hlasovej výchovy, kde žiaci získavajú základné spevácke zručnosti

V 3. ročníku sú na dôležitom mieste *hudobno-pohybové a inštrumentálne činnosti*, ktoré vhodne aktivizujú žiakov a zároveň by mali plniť aj relaxačnú a regeneračnú funkciu pri uvoľňovaní napätia, ktoré vzniká u žiakov počas náročného a pomerne dlhého pobytu v škole, kde musia často nepohnute sedieť. Veľkým pozitívom týchto hudobných činností je, že umožňujú deťom experimentovanie s hudbou. Hudobno-pohybová výchova v 3. ročníku popri tanečno-pohybových hrách a jednoduchých ľudových tancoch počíta aj s pohybovou reakciou na počúvanú hudbu, čo „odľahčuje“ a zefektívňuje rozvíjanie hudobného myslenia. Detské hudobné nástroje poskytujú deťom radosť zo sebarealizácie, z individuálneho a kolektívneho elementárneho muzicovania. Utvárajú atmosféru pesničky, sú vhodne využité na elementárnu tvorivosť aj ako prostriedok výchovy k uvedomenému počúvaniu hudby.

Prostredníctvom *percepčných činností* žiaci 3. ročníka pri tvorivo zameranom počúvaní hlbšie prenikajú do štruktúry veku primeraných hudobných diel. Toto práve optimalizuje zapojenie pohybu a detských hudobných nástrojov do počúvania (napr. „podporenie“ dôležitej hudobnej myšlienky prostredníctvom detského hudobného nástroja).

Obsah	Kompetencie	Výstup
Slovenské ľudové piesne (najmä detské, tanečné, žartovné), piesne susedných národov, detské tanečné piesne súčasných autorov v rozsahu c ¹ – d ² . Krátke hlasové, intonačno-rytmické a sluchové cvičenia, hudobné hry (hra na ozvenu, otázka – odpoveď, reťazová hra, rytmické a melodické dopĺňovačky).	Vokálno-intonačné činnosti Zvládnuť základy speváckeho dýchania, správne nasadenie tónu, artikuláciu spoluhlások a koncoviek. Vedieť zaspievať dvojhlasný kánon a jednoduchý ostinátny dvojhlas. Poznať a správne realizovať hodnoty nôt vyskytujúcich sa v piesňach, realizovať rytmické tvorenie. Dokázať určiť náladu a hlavnú myšlienku piesní, vyvodiť charakteristické výrazové prostriedky. Intonácia v priestore 1. – 8.	Vedieť čisto a so správnym výrazom zaspievať minimálne 15 piesní, ktoré sú základom ovládania hudobného materinského jazyka. Intonovať podľa ruky diatonické durové postupy.

	(bez 7. stupňa) a dolného 5. stupňa podľa fonogestiky a písmenkových nôt, elementárne tvorenie v tomto priestore.	
Sprievody k piesňam, jednoduché rytmické hry a cvičenia.	Inštrumentálne činnosti Uvedomene rozlišovať rytmické hodnoty a ich vzťahy v takte. Vedieť tvoriť ostinátne sprievody zodpovedajúce charakteru piesní. Zdokonaľovať sa v technike hry na detských hudobných nástrojoch.	Vedieť zahrať jednoduché sprievody k piesňam, správne zvoleným detským hudobným nástrojom zdôrazniť dôležité hudobné myšlienky v počúvanej skladbe.
Jednoduché tance.	Hudobno-pohybové činnosti Vedieť zatancovať jednokročku, dvojkročku, mazúrku, základný polkový krok, zostaviť z krokov jednoduchý tanec, rešpektujúc formu piesne a kultivované telesné pohyby. Dokázať vyjadriť obsah piesní a skladieb pohybom. Elementárna pohybová improvizácia na hudbu. Taktovať 2- a 3-dobý takt.	Vedieť zatancovať jednoduchý čardáš, mazúrku. Pohybom správne reagovať na hudbu.
Inštruktívne skladby skladateľov 20. a 21. storočia.	Percepčné činnosti Poznať kontrast, návrat, totožnosť, podobnosť a odlišnosť hudobných myšlienok v hudobnej skladbe. Dokázať verbalizovať, výtvarne vyjadriť hudobné zážitky.	Podľa sluchu poznať minimálne 6 hudobných skladieb, dokázať vystihnúť ich náladu a odhaliť dominujúce výrazové prostriedky.
Hudobno-dramatické etudy, hry, jeden hudobno-dramatický celok.	Hudobno-dramatické činnosti Prežívaním modelových situácií pociťovať spojenie hudobno-dramatického prejavu s reálnymi životnými situáciami. Rešpektovať názory iných a stáť si za svojimi riešeniami. Vedieť transformovať v hudobných činnostiach získané vedomosti a skúsenosti pri realizácii improvizácie v hudobno-dramatických etudách a celkoch.	Realizovať minimálne 1 hudobno-dramatickú etudu (celok).

Hudobno-výchovný proces

Hodiny hudobnej výchovy majú poskytovať žiakom radosť zo sebarealizácie, z individuálneho a kolektívneho elementárneho muzicírovania, objavovania hudby. Taktiež umožniť žiakom spontánne a uvedomelé hudobné zážitky, pestovať v nich potrebu počúvať a realizovať veku primeranú dobrú hudbu. Hudobno-náukové učivo sa vyvodzuje zásadne z piesne a hudobnej skladby. Žiaci sa s obsahom pojmov oboznamujú na základe hudobných skúseností, tieto pojmy majú chápať a nie definovať. Žiaci majú vedieť čítať noty, chápať notový zápis, vzhľadom na malý časový priestor, písanie nôt nie je nutné. Učiteľ má využiť každú vhodnú pieseň a skladbu na formovanie postojov a názorov žiakov, možnosť prispieť k položeniu základov multikultúrnej výchovy, etické momenty vnímania hudby ktoré smerujú k socializácii a výchove k empatii, pričom hudobno-výchovný proces usmerňuje a nechá priestor, aby žiaci objavovali zákonitosti hudby i experimentovali s ňou. Nesmieme zabudnúť na hudobno-dramatické činnosti, ktoré vychádzajú z hry ako najprirodzenejšej detskej činnosti. a zabezpečujú transfer získaných zručností a vedomostí získané počas hudobno-výchovného a vôbec vzdelávacieho procesu. Teda optimalizujú rozvoj celistvej osobnosti.

Hudobná výchova pre 4. ročník ZŠ

Charakteristika a obsah predmetu

V 4. ročníku sa postupne prehĺbuje a dovŕšuje splnenie hlavných cieľov predmetu:

- prostredníctvom poznania a interpretácie slovenských ľudových piesní rôznych folklórnych oblastí Slovenska si osvojiť hudobný materinský jazyk, čo znamená aj príspevok HV k rozvíjaniu kultúrnych kompetencií žiakov,
- poznať slovenské zvykoslovie, jeho umelecké spracovanie hudobnými skladateľmi rôznych dôb a takto získať pevný základ národnej identity a vlastenectva.

Úlohou HV je maximálne využiť špecifickú možnosť predmetu: aktivizovať tvorivé sily, formovať emocionálnu a rozumovú stránku žiakov, získať základy hudobného myslenia, elementárne základy hudobno-estetického vedomia v sústave hudobných vedomostí a vkusových postojov.

Hudobné činnosti naďalej dávajú možnosť žiakom aktívne sa stretávať s hudbou, sú rozhodujúcimi prostriedkami rozvíjania hudobnosti žiakov. Majú nezastupiteľnú funkciu aj preto, lebo zásluhou ich rozmanitosti dostávajú žiaci možnosť sebarealizácie, experimentovania, spájajú hudbu so slovom, pohybom, s hrou na detských hudobných nástrojoch. Hudobné činnosti nesmú byť izolované a musia mať v rámci jednej vyučovacej hodiny spoločný edukačný cieľ. Žiaci na základe získaných zručností dokážu na primeranej úrovni realizovať svoje hudobné predstavy v súčinnosti s výtvarnými, pohybovými a literárnymi a integrovať ich v individuálnych alebo skupinových projektoch.

Tematické okruhy

Ľudová pieseň v živote človeka a spoločnosti. (cca 18 hod)

Slovenské ľudové piesne troch základných folklórnych oblastiach Slovenska + regionálne piesne. (Výber z učebnice pre 4. ročník ZŠ). Ľudové hudobné nástroje, vlastnoručne vyrobené hudobné nástroje. Folklórny kalendár. (Výber z učebnice pre 5. ročník ZŠ). Folklórne súbory.

Poslanie hudby v našom živote (cca 12 hod.)

Slovenské ľudové piesne (uspávanky, tanečné, regrútske, svadobné, koledy...). Rôzne podoby slovenských ľudových piesní v úprave skladateľov od 19. storočia podnes.

Obsah	Kompetencie	Výstup
Slovenské ľudové piesne	Vokálno-intonačné	Správne zaspievať 15 piesní,

<p>a ich dnešná podoba v rozsahu h - d². Krátke hlasové, intonačno-rytmické a sluchové cvičenia, rytmické a melodické doplnovačky.</p>	<p>činnosti Ovládať základné hlasové zručnosti: správne držanie tela, spevácke dýchanie, otváranie úst, mäkké nasadenie tónu, artikulácia, spev hlavovým tónom. Piesne spievať intonačno-rytmicky správne a precízne. Podľa fonogestiky a písmenkových nôt intonovať v durovej diatonike + molový 5-akord, tvoriť v tomto tónovom priestore. Rozlišovať durové a molové tóniny (trojzvuky, stupnice, piesne). Vedieť zaspievať dvojhlasný kánon a jednoduchý dvojhlas. Poznať a vedieť správne zaspievať piesne aspoň z 3 oblastí Slovenska. Poznať a správne realizovať hodnoty nôt vyskytujúcich sa v notových zápisoch. Bezpečne ovládať čítanie nôt od h po d².</p>	<p>intonovať v durovej diatonike.</p>
<p>Sprievody k piesňam, jednoduché rytmické hry a jedno- a viachlasné rytmické cvičenia.</p>	<p>Inštrumentálne činnosti Vedieť tvoriť ostinátne sprievody zodpovedajúce charakteru piesní. Zdokonaľovať sa v technike hry na detských hudobných nástrojoch. Tvorba vlastných hudobných nástrojov a ich tvorivé využívanie.</p>	<p>Vedieť zahrat' jednoduché sprievody k piesňam správne zvoleným detským hudobným nástrojom, zdôrazniť dôležité hudobné myšlienky v počúvanej skladbe.</p>
<p>Jednoduché ľudové tance, hudobno-pohybové tanečné hry.</p>	<p>Hudobno-pohybové činnosti Vedieť zatancovať valašský krok, čardáš, mazúrku, valčík, polku, zostaviť z krokov jednoduchý tanec, rešpektujúc formu piesne a kultivované telesné pohyby. Dokázať vyjadriť obsah piesní a skladieb pohybom. Elementárna pohybová improvizácia na hudbu. Taktovať 2- a 3- doby takt.</p>	<p>Vedieť zatancovať jednoduchý čardáš, pomalý valčík. Pohybom správne reagovať na hudbu.</p>
<p>Umelecké spracovanie slovenských ľudových piesní od 19. storočia podnes.</p>	<p>Percepčné činnosti Poznať kontrast, návrat, totožnosť, podobnosť (variácie) a odlišnosť hudobných myšlienok v hudobnej skladbe.</p>	<p>Podľa sluchu poznať minimálne 6 hudobných skladieb, dokázať vystihnúť zámer skladateľa a odhaliť výrazové prostriedky, ktorými ich realizoval.</p>

	Expresívnu reakciu na hudbu umocňovať pohybom, vizualizáciou a verbalizáciou. Podľa sluchu rozoznať sláčikové, dychové nástroje, fujaru, gajdy. Vedieť sa orientovať v rôznych typoch nástrojového obsadenia.	
Hudobno-dramatické etudy, hry, jeden hudobno-dramatický celok.	Hudobno-dramatické činnosti. Prežívaním modelových situácií pociťovať spojenie hudobno-dramatického prejavu s reálnymi životnými situáciami. Rešpektovať názory iných a stáť si za svojimi riešeniami. Vedieť transformovať v hudobných činnostiach získané vedomosti a skúsenosti pri realizácii improvizácie v hudobno-dramatických etudách a celkoch.	Realizovať minimálne 1 hudobno-dramatickú etudu (celok).

Hudobno-výchovný proces

Nadalej platí, že celý hudobno-výchovný proces musí vychádzať z hudby a smerovať späť k nej. Zámerom je, aby žiaci vo vzájomnej tvorivej interakcii s učiteľom prijímali hudbu, spoznávali ju a snažili sa odokrývať, objavovať jej obsah. Hudobno-výchovný proces aj naďalej pomáha rozvíjať citový svet žiakov, ich hudobnosť v atmosfére radosti, porozumenia, zážitkov, úspešnej sebarealizácie v rámci elementárnych hudobných prejavov. Žiaci v tomto veku esteticky prežívajú, chápu a hodnotia menej rozsiahle hudobné skladby na základe uvedomeného vnímania a prežívania primeranej hudby určenej na hudobné prejavy, ako aj na percepciu hudby. V rámci posilnenia mediálnej výchovy na podporu vkusovej orientácie sa dá napr. využiť porovnanie a hodnotenie televízneho programu Senzisenzus a umelecký výkon špičkových folklórnych súborov a folkových skupín. Je potrebné viesť žiakov k tomu, aby si uvedomovali a rozlišovali mravné a estetické hodnoty, otvorenosť a tvorivosť, aby postupne chápali umenie v jeho mnohorakých podobách a v súvislostiach, nielen ako ušľachtilý spôsob využitia voľného času, ale aj ako prostriedok skvalitnenia a skultúrnenia svojho života.